

הלכות כשרות - דיני ביטול איסור
אריה ליבוביץ

- I. Introduction. There is a concept of ביטול whereby prohibited foods can become permissible.
- A. Two types of ביטול.
1. בטל ברוב - two foods with similar tastes are defined by name not by taste. (there is a minority opinion that you literally need double, not just 51% - גליון מהרש"א, בית האוצר - רמ"א צח:ב.)
 - a. רמ"א צח:ב holds it is defined by name not by taste.
 - b. ש"ך ס"ק' holds it is defined by taste because the requirement of ששים in מין בשאינו מינו is based on טעם כעיקר.
 - c. Rabbi Genack explained that they argue about what ששים accomplishes - is it to get rid of the taste or is it a super רוב unrelated to טעם כעיקר.
 2. בטל בשישים (relates to טעם כעיקר) - two dissimilar foods are defined by taste because bittul can't create a חלות, can only dull the negative qualities.
- B. Bittul of kosher food in non-kosher food. רמב"ן עבודה זרה עג. ד"ה והא - no such thing as בייטול היתר. Bittul can't create a חלות, can only dull the negative qualities.
1. This explanation fits well with ש"ת עונג יום טוב סימן ד' that strings not made לשמה do not become battel in strings that are made לשמה because bittul can't create a חלות לשמה.
 2. The ט"ז תרלבג' seems against this because he allows שנתבטל ברוב to combine to make up part of the סכך.
- C. Should one eat from a mixture that contains a nullified איסור? פתחי תשובה י"ד סימן קט"ז ס"ק י
1. איסור וחיתר - best to stay away from it.
 2. סולת למנחה - it is אפיקורסות to stay away from it.
- II. We don't assume it is קבוע because it is not reconizable - תוספות חולין דף צה.
- A. The source for the concept - שמות פרק כג פסוק ב'.
1. Applying the source to nullifying foods - רש"י ביצה דף ג' ש"ך יורה דעה סימן קט ס"ק ר'.
- B. Explaining how ביטול ברוב works.
1. שיטת הרשב"א (וגם שיטת הר"ן הר"ד בבית יוסף סימן קט) - you can assume that any piece you take came from the majority. Therefore, one may eat all of them, but not at the same time.
 2. שיטת הסמ"ג (הר"ד בבית יוסף שם) - One should leave a piece the size of the איסור uneaten, but he can give it to somebody else to eat.
 3. רש"י עבודה זרה דף עד. - the last piece cannot be shared with somebody else.
 4. רא"ש חולין פרק ז' סימן ל"ז - the איסור turns the ביטול into היתר allowing even simultaneous consumption.
- C. The halacha. ש"ע ורמ"א י"ד סימן קט סעיף א'
1. Ideally follow the סמ"ג.
 2. The real halacha is like the רשב"א.
 3. רמ"א י"ד קט"ב - רא"ש we can follow the ש"ע במקום הפסד מרובה.
 4. Rashi is not quoted favorably in שולחן ערוך, but כף החיים אות כד recommends it.
- III. ביטול בשישים.
- A. On a דאורייתא level. This is required when there is מין בשאינו מינו and it is a חלה.

Absent either factor, ביטול ברוב would suffice.

B. On a דרבנן level. If either of the above factors is present (dissimilar taste OR לח בלח), it requires מדרבנן שישים.

1. if it was במש יבש במי יבש and was subsequently cooked together, it becomes prohibited, but you can add to the mixture (י"ד קטיב וש"ד ס"ק ג) or divide it into two separate pots (ש"ד שם ס"ק יב).

IV. Those items that cannot become nullified.

A. Those things that can't become בטל because of the nature of the prohibition.

1. דבר שיש לו מתירין. Can't become בטל מין במינו but can be מינו בשאינו מין (ש"ד סימן קב ס"ק ג), unlike other halachos (קב"א). [Definition of מינו - depends on name (ש"ד סימן קב ס"ק ג), unlike other halachos of ביטול where it depends on taste (ש"ד סימן צח ס"ק ר).]

a. what is the logic for דבר שיש לו מתירין?

i. Rashi - you may as well eat it when it is permissible, rather than when it is forbidden.

ii. ר"ן נדרים דף נב - ר"ן דברים דרבי - bitul only happens when there is a clash but this item can't be defined as a דבר האסור because it has qualities of היתר. The difficulty with this explanation is the application of דבר שיש לו מתירין to cases with no mixtures, like ספק מוקצה, so on some level the Ran must also agree with Rashi.

b. only if the heter will come with some ease - ש"ע שם סעיף ב'. See ש"ד שם ס"ק ח.

2. ש"ע י"ד סימן קמ - עבודה זרה-יין נסך. can't become nullified in any sort of mixture.

3. רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק טו הלכה ח'. שביעית. can't become nullified because they aren't really forbidden.

4. חומרא דחמץ - either because it too is a דבר שיש לו מתירין or because of the חמץ בפסח.

B. Foods that can't be nullified because of their prominence.

1. בריה. ש"ע סימן ק'. the two general halachic ramifications are regarding ברכה and ביטול.

a. Rav Heineman - allows chopped broccoli because the bug may be crushed also and the idea that a בריה אינה בטלה is only rabbinic, so it is a לקולה ספק דרבנן לקולה.

2. ש"ע סימן קא. חתיכה הראויה להתכבד. Shochtim check their knives often enough to know where all of the chickens since their last shechitah are, because otherwise all of them would be treif since each chicken is a להתכבד חתיכה הראויה להתכבד.

3. ש"ע סימן קי. דבר שבמנין. There is a מחלוקת ביבמות regarding things that are sometimes counted - most applicable to eggs - see פתחי תשובה.

4. ש"ע סימן קי. דבר חשוב. The Rav explained that it isn't nullified because it is מפקיע מין, and not because of the חומרת האיסור (like by עבודה זרה). That is why we don't distinguish between מינו בשאינו מין.

C. Foods that are too noticeable to become nullified.

1. you can see it - even if it can't be removed, if you can easily locate it, the food is not חכמת אדם נאג' - בטל.

2. you can remove it. You must remove it if you can (רמ"א צח"ד).

3. חזותא. If it was placed there to add color it is problematic.

4. רמב"ם מאכלות אסורות פרק טז הלכה כו. דבר המעמיד.

a. only applies to מאכלות אסורות, not to בשר בחלב (ש"ד שם ס"ק לה).

D. Dishes. When a non-kosher dish is mixed with kosher ones, it becomes ש"ע סימן קב - בטל.

rabbi was wrong) - see פתחי תשובה ס"ק ה' about who to ask.

3. The Rav explained the logic for the איסור למי שנתבטל בשבילו is that it is only forbidden to nullify it with the intention of using it - if you don't fulfill the intention, it turns out that you haven't violated the איסור - if this is the logic, we can't apply what we learn here to מעשה שבת (as some poskim do).
- D. When the intention is not to nullify it, but for something else, the ט"ז שם allows it. Rav Moshe paskened that when they use gelatin to remove sediment from orange juice (and subsequently try to take out all of the gelatin) it is permissible even though some small particles may remain because the intent is not to be מבטל האיסור.

1 - חידושי הרמב"ן מסכת עבודה זרה דף עג עמוד א

ולי נראה דהתירא לנו איסורא לאו משום דראשון ראשון בטל, דלא אשכחן ביטול בהיתר לפי שאין אדם עשוי לבטלו אלא אדרבה מוסיף הוא עליו והולך, וכיון דהתירא לנו איסורא לא בטיל ראשון ראשון, בשאר איסורין מותר, וכדאמרינן בעלמא לתרומות פ"ה) במבטל איסור לכתחילה דבשוגג מותר, אלא חומר הוא בין נסך שאף בהיתר מרובה שנפל לאיסור מועט אוסר כיון שאין בו שיעור ששים לבטל אותו בשעה ראשונה, ומיהו בשאינו מינו בטל שהרי בטל טעמו. ומדברי הר"מ הספרדי ז"ל נראה שאפ"ל טפה של יין נסך בבור ונפלה שם תבית גדולה בבת אחת אסור, והטעם שחלקו בין נסך בין איסור דחשיב לנפול שם, כענין ששינוי במקואות (צ"ב) רביעית מים שאובין בתחילה פוסלין את המקוה ושלשה לוגין על פני המים וכו'. ונראה דברי מדברי כולן ז"ל.

2 - שו"ת עונג יו"ט סימן ד

שאלה. על דבר שנתערבו חוטין שלא נטוו לשם ציצית בחוטין שנטוו לשם מצות ציצית אם מותר להטילם בבגד ד' כנפות או לא

תשובה לכאורה יש לדון בזה דין ביטול. דמה"ת חד בתרי בטל וכשרים כל החוטים למצות ציצית. מיהו במק"א נסתפקנו טובא בזה אם יש לדון בזה דין ביטול. והערנו מקום ספק דאפשר לומר דלא מהני ביטול אלא בדבר שאנו דנין עליו שיש בו איסור או פסול בזה אמרה התורה שאם נתערב ברוב נסתלק פסולו מעליו ונעשה כדבר שנתבטל בו ואין בו עוד פסול. אבל בדבר שפסולו מפני שמחוסר מעשה כמו מצה שלא נאפה לשמה בזה אפילו נתערב במצות האפיות לשמן נמי לא מהני דמשום שנתבטל לא ישיג מעלת המבטל. ודי לנו שמועיל ביטול להסיר חסרון המתבטל ולא להשיג מעלת המבטל. ולהכי כל המצות התערבות אין ראויין לצאת בהן י"ח מצה משום הך תערובות. (ומהא דתנן במס' פרה) פ"ט מ"ז) אפר כשר שנתערב באפר מקלה הולכין אחר הרוב וטמא ואין מקדשין בהן. דמשמע דלא מהני ביטול הרוב לענין קידוש. וע"כ הטעם דאף שנתערב האפר מקלה ברוב מ"מ לא בטל לענין קידוש. שהרי מ"מ לא נעשה בו כל מצות פרה ואינו מטהר. נראה דאין ראייה לדברינו דהא התוס' כתבו בזבחים (דף ע"ט) גבי צלוחית של מי חטאת שנתערב בהן מים. דלרבנן דאמרי שפסולין להזות בהן היינו משום מעלה בעלמא. וא"כ ה"נ גבי אפר חטאת איכא למימר דהוי מעלה בעלמא. וכן מר' אליעזר דאמר מקדשין בהם אין להביא ראייה דמהני ביטול בכה"ג דאפשר לומר דהא דאמר מקדשין בהן היינו כמו גבי מים שנתערבו דבעינן שיזה ב' הזאות ועיין לקמן מש"כ בזה):

3 - ט"ז אורח חיים סימן תרלב ס"ק ג

כשרה וישנים תחתיו. - דכיון שהוא דבר מועט הוה כמאן דלית' דמי וכתוב בלבוש בזה שבטל הוא אצל הסכך הכשר כדין כל איסור המתבטל בהיתר שנעש' האיסור היתר אבל ק"ל הא לא אמר' כן אלא בשאין מכירין אותו וכאן מכירין אותו וצ"ע ואפשר שגם זה הלמ"מ הוא והכי אגמרי' א"נ מן התור' אפ"ל במכיר האיסור בטל ברוב דהא מסנהדרין ילפינן דבטל ברוב ושם ידע' מי המזכה ומי המחייב ואפ"ה אמרה תורה זיל בתר רובא ובאיסורין צריך להשליך האיסור היינו מדרבנן ובסוכה של מצוה אוקמוה אדאורייתא עכ"ל דבר זה אינו ראוי להיכתב ולומר דמן התורה אפ"ל במכיר האיסור א"צ להשליך אותו ח"ו לומר כן דבהדיא כתבו התו' בפ' ג"ה דף צ"ה ד"ה ספיקו אסור כו' והא דק"ל דמן התורה חד בתרי בטיל היינו היכא שמעורב ואינו ניכר האיסור כו' עכ"ל. ומ"ש ראי' מסנהדרין זה לא פגע ולא נגע דהתם לאו מטעם תערובות אמר' זיל בתר רוב אלא דהתור' בטלה דעת המיעוט ול"ש שם שהמיעוט נהפך לרוב כמו שאתה אומר בתערובות שהאיסור נהפך להיתר וה"נ בסוכה שזה הפסול שהוא פחות משלשה טפחים בטל הוא מטעם שאין שם מקום פסול בזה לא מטעם תערובות אלא שאין בו כדי לאסור כיון שהוא מעט דחשיב כמאן דלית':

4 - פתחי תשובה יורה דעה סימן קטז ס"ק י

מחמירים - בגליון יו"ד של א"ז הרב ז"ל מ"כ וכן אם נפל איסור בכלי שני או בכ"ד ויש ס' ומכל כה"ג ולהרחיק עצמו מכל דבר כיעור מצוה היא עכ"ל או"ה סוף כלל נ"ז. וצ"ל דאף שכתב הרמ"א ולא נמצא הדין בפ"ל כו' לא יאכל ממנה. א"כ משמע דהא בכ"ש או ביש ס' דנמצא בפירוש אין להחמיר. היינו שאין החיוב על בעל נפש להחמיר. אבל מ"מ אם רוצה להחמיר גם בזה מצוה היא ועיין בש"ך לעיל סימן י"ז סק"ח ועמ"ש בסימן י"ח סק"ט. שוב ראיתי בסולת למנחה כלל ע"ו דין ח' שכתב בשם תורת האשם דמי שרוצה להחמיר לנהוג איסור בדבר שלא מצינו שהחמירו אמוראי כגון מה שנתבטל בששים או בכלי שני הוי כמו אפיקורסות ויצא שכרו בהפסדו ודלא כמ"ש או"ה

סוף כלל נ"ז עכ"ד ע"ש:

5 - תוספות מסכת חולין דף צה עמוד א

ספקו אסור - דכל קבוע כמחצה על מחצה דמי והא דק"ל מדאורייתא חד בתרי בטיל היינו היכא שמעורב ואינו ניכר האיסור אבל הכא ידוע האיסור בדוכתיה וחנות המוכרת בשר נבלה

6 - שמות פרק כג פסוק ב

לא תהיה אחרי רבים לרעת ולא תענה על רב לנטת אחרי רבים להטת:

7 - רש"י מסכת ביצה דף ג עמוד ב

שיש לו מתירין - שיכול לאכלו אחר יום טוב בהיתר גמור.
אפילו באלף לא בטיל - ואף על גב דמדאורייתא חד בתרי בטיל, דכתיב (שמות כג) אחרי רבים להטות - אחמור רבנן, הואיל ויש לו מתירין לאחר זמן - לא יאכלנו באיסור על ידי ביטול.

8 - ש"ך על שולחן ערוך יורה דעה סימן קט סעיף א

בתרי בטיל - כלו' ברוב כדכתיב אחרי רבים להטות ואפילו ליכא רוב אלא בהנך תרי שהם קטנים מהאיסור אכגון שלא נדע איזה מהן אסור וכדלקמן ס"ק ח' בטל:

9 - בית יוסף יורה דעה סימן קט

הרשב"א הצריך לאכלם אחת אחת שהרי כתב (תוה"ק ב"ד ש"א יב:) וז"ל חתיכה של נבלה שאינה ראויה להתכבד שנתערבה באחרות יבש ביבש בטלים אפילו אחד בתוך שנים ואפילו איסור של דבריהם אין כאן והקלו בדבר זה לפי שכל אחד עומד בעצמו ואוכל כל אחד בפני עצמו וכיון שנתבטל ברוב דבר תורה ואין כאן איסור של תורה כשאוכל האחד אני אומר זהו של היתר וכן בכל אחד ואחד ואפילו באחרון אני אומר מה שנאכל ראשון הוא היה של איסור וכבר הלך לו וזה של היתר הוא משא"כ בדברים הנבללים ולפיכך אינו אוכלן כולן כאחד ואינו מבשילן כאחד עכ"ל

10 - בית יוסף יורה דעה סימן קט

וסמ"ג כתב (לאוין קמ וקמא נג.) דיש להחמיר שלא לאכלן אדם אחד שנמצא שאוכל בודאי איסור והוא מדברי התוספות בפג"ה (ק. ד"ה בריה שאני) ולפי דברי הרא"ש ודאי מותר שהרי האיסור נתבטל ואין כאן איסור כלל הילכך אפילו לאכלן אדם אחד שרי:

11 - רש"י מסכת עבודה זרה דף עד עמוד א

וחתיכת נבילה אע"ג דדבר שבמנין הוא כיון דלאו איסור הנהא הוא בטלה ברובא וחדא שדי לכלבים ואינך שרו באכילה.

12 - רא"ש מסכת חולין פרק ז סימן לו

ודוקא גיד וחתיכה אבל דבר שאין בריה ולא חתיכה הראויה להתכבד בטל ברוב ואפילו איסור דרבנן ליכא כדמשמע הכא. ויראה שמותר לאוכלן כאחת. ולא דמי להא דאמרינן בפרק התערובת (דף עד א) תניא רבי יהודה אומר רימוני בדין אוסרים בכל שהוא כיצד נפל אחד מהן לריבוא ומרבווא לרבווא אסור ר"ש בן יהודה אומר משום ר"ש לריבוא אסור מריבוא לשלש ומשלש למקום אחר מותר. ופר"י דלהכי נקט משלש למקום אחר להשמיע שיש חלוק בין השלש למקום אחר שהשלש אסור לאכלן כאחת אבל התערובת השני מותר לאכלו כאחת. דהתם התערובת השני מותר משום ספק ספיקא דאמר איתיה לאיסורא בתערובת הראשון. ואי אמרת נמי נפל לתערובת השני כל חד וחד כי אכיל ליה אמר היתירא קאכיל. אבל אי אכיל שלשתן כאחד קאכיל חדא מתערובת הראשון והוי חדא ספיקא אבל חד תרי בדבר יבש דאפילו מדרבנן בטל דלא משום ספיקא שרינן ליה דאפילו אי אכיל ליה חדא חדא ליכא אלא חדא ספיקא וספיקא דאורייתא לחומרא. אלא משום דגזירת הכתוב הוא דכתיב אחרי רבים להטות הלכך חד בתרי בטל ונהפך איסור להיות היתר ומותר לאוכלן אפילו כולן כאחת.

13 - שולחן ערוך יורה דעה סימן קט סעיף א

חתיכה שאינה ראויה להתכבד שנתערבה באחרות מין במינו יבש ביבש, (דהיינו שאין נבלל, והאיסור עומד בעצמו אלא שנתערב ואינו מכיר) (ב"י בשם תשובת הרשב"א רפ"ג, תכ"ה / והרמב"ן וסה"ת) חד בתרי, בטיל, ומותר לאכלן אדם אחד, כל אחת בפני עצמה. אבל לא יאכל שלשתם יחד. ויש מי שאוסר לאכלם אדם אחד א', אפילו זה אחר זה. הגה: וכן יש לנהוג לכתחלה. ויש מחמירין להשליך אחד או ליתן לאי (הגהות ש"ד בשם מהר"ם ורש"י בע"ז דף ע"ד ע"א) ואינו אלא חומרא בעלמא. וכל זה כשנתערב במינו, אבל שלא במינו ואינו מכיר, אפילו יבש ביבש צריך ששים (טור בשם בעל התרומה ועוד הרבה פוסקים). ואין חילוק בכל זה בין אם האיסור מדרבנן או מדאורייתא (בית יוסף בשם הפוסקים דלא כהגהת ש"ד). וע"ל סימן קכ"ב אם נתערבו כלים ביחד.

14 - שולחן ערוך יורה דעה סימן קט סעיף ב

יבש ביבש שנתבטל חד בתרי, אם בשלן כולן כאחד אפילו לאכול כל אחד בפני עצמו, אסור אם אין שם ששים, מפני שהרוטב בנותן טעם ונבלע בחתיכות. ואם רוצה לבשלן יחד ואין שם ס', מותר להרבות עליהם כדי שיעור ששים ולבשלן, ואין בו משום מבטל איסור. הגה: וי"א דאם נודע התערבות קודם שנתבטלו ביחד, הכל שרי, דאין חוזרין ונאסרין מאחר שנתבטל ביבש (טור בשם הרא"ש ורבינו ירוחם בשם התוספות וכתב שכן עיקר). ובמקום הפסד יש לסמוך אדברי המקליל ולהחזיר.

15 - ש"ך על שולחן ערוך יורה דעה סימן קט סעיף ב

יב ואם רוצה לבשלן כו' - מיהו לבשלן בב' קדרות שרי ואפילו בשלם בב' קדרות קודם שנודע התערבות מותר לאכלן אח"כ שהרי הרשב"א מחמיר כשבשלן יחד אפילו בשלן אחר שנודע התערבות והתיר בבישל מקצתן לצד אחד ומקצתן לצד אח' כמ"ש ב"י משמו עכ"ל ה"ב"ח ולפעד"נ דהא דמתיר הרשב"א בבשלן בב' קדרות היינו משום דכיון דנודע ונתבטל מן התורה וגם מדרבנן ברוב אלא דלבשלן יחד אסור משום שחזר האיסור ונתערב עם החיתור והרי הוא כשאר איסורים הנבללים כדכתב הרשב"א להדיא ואסור או מדרבנן והלכך כל שנתבטל בב' קדרות דלא חזר להיות כשאר איסורים הנבללים ובשעה שאוכל כל קדרה וקדרה שנתבטל בה אומר האיסור בקדרה אחרת מותר ואפילו תימא דמידי ספיקא לא נפקא מ"מ ה"ל ספיקא דרבנן לקולא ואפשר אפילו ספיקא דרבנן ליכא דאפשר דלא גזרו רבנן מין במינו בס' אלא בלח ממש אבל כשנתבטל כבר ברוב לא החמירו אח"כ ואוקמא אדאורייתא אכל ש"ל שאני אומר כו' אבל כשלא נודע התערבות דאז לא נתבטל האיסור כלל ואסור מן התורה אלא דעתה בשעת הבישול נודע התערבות א"כ על כל קדירה י"ל שמא האיסור בזו ה"ל ספיקא דאורייתא ולחומרא ואסור לכ"ע ודינו כדלקמן ס"ס קל"א דב' קדרות של אדם אחד מצטרפים לבטל בס' ע"ש.

יג ואין בו משום מבטל איסור - כיון שכל אחד מותר בפני עצמן ר"ן שם:

16 - כף החיים יו"ד סימן קט אות כד

חתיכות רבות כגון צי החיכות של איסור שנתערבו צדי החיכות של היתר הבה נלמא י"א האומרים שצריך להשליך אי צבאן השליך צי ויחבל די דאם לא השליך כ"ה אי מליי אהבו ליה מעשויו כיון דעדיין יש ודאי איסור בתוך החתיכות ואני לפלגמי אם יבא לירי יבש יבש שנתערב לחתרים הייתי אומר מכריס היה משליך אי כמ"ש רש"ל ואם היה מוצדא צדידי לא הייתי אוכל שום אי מהחתיכות ומי"מ לא הייתי מפרסם הדבר עכ"ל אהב הראת לדעת כי הכנה"ג מהמיר צד וכהצ זצ"ל סוף או י"ט כי כן מנהג בגדא"ד ימ"א מימות ראשונים כהוראת הכנה"ג להשליך אי. ואי"כ צריך להורות לשואל להשליך אי כיון שכך נהגו עכ"ד. ובמקום שלא נודע כמנהג או שמנהגם להקל י"ל להשואל יש מחמירים להשליך א'.

(כד) שם הכה. וכן יש לנהוג לכתחלה ויש מחמירין להשליך אחד וכו' ואינו אלא חומרא בעלמא. משמע אכל נפוס דינא אי"ל וכ"כ דעת הש"ע שלא בזכיר אח' זה. ויבא הכנה"ג כהגב"י אי י"ד כתב דלענין הלכה הדרך הצננות אלנו יותר הוא להשליך האחד ולאכול השאר דלאכלם צ"י בני אדם ממ"ג אדם אי מאלה אוכל איסור וכ"כ כשכחא מוכרצב צ"י אדם אי מהם אוכל איסור וכן לאכלם שנים שנים אוכל איסור אכלם אי מהם אוכל איסור וכ"כ שם אח"כ אי כ"ד השליך ולא נאכל האיסור עכ"ל וי"א שם אח"כ אי כ"ד ח"ל וכבר כתבתי לעיל בשם רש"ל דהרובה להחזיק עצמו לח"ה ויר"ש צ"ח אינן כאלן ויהרהר ולכן הוכיח כמ"ש למעלה להשליך אי מהם לאליבד או ליתנו לכותי דאפשר שיכיועוהו מן השמים להשליך האיסור הבה ליעבר מסויטין אותו וכו' ואם האיסור

17 - שולחן ערוך יורה דעה סימן קב סעיף א

כל דבר שיש לו מתירין, א כגון ביצה שנולדה ביום טוב, שראויה למחר, אם (א) נתערבה באחרות, בין שלימה בין

טרופה, אינה בטלה אפילו באלף. ב ואפילו ספק נולדה ביום טוב, ונתערבה באחרות, אסורות ג ואם (ב) נתערבה ד בשאינה מינה, בטלה בס' אור וש' ותשו' הראש' ור' ירוחם והגהות ש"ד ורש"ל ורוקח וכנ"ד סמ"ג וסמ"ק בהל' יו"ט וכ"כ א"ה כלל כ"ז בשם סמ"ג ות"ח כלל מ"ג ולא כנ"ח וסמ"ק סימן ר"ד וכ"מ באגודה ומרדכי ריש ביצה בשם ראב"ה וכ"כ טא"ח סימן תקל"ג והאגור בשמו והא"ה כלל כ"ה בשם מרדכי ריש ביצה בשם ראב"ה ולא כנ"ח. הגה' ה מיהו אם לבנו בה מאכל, ו או נתנו בקדירה לתקן הקדירה, כגון שמלאוה בתרנגולת, אינה בטלה אהגהת ש"ד ובאר"ן ועיין בל"ח סימן תקל"ג.

18 - ש"ך יורה דעה סימן קב ס"ק ג

ואם נתערבה בשאינה מינה כו' - נראה דהכא אזלינן בתר שמא ולא בתר טעמא דאם הוא שוה בשמא אע"ג דלא שוה בטעמא ה"ל מין במינו ולא בטיל ואם אינו שוה בשמא אף על גב דשוה בטעמא ה"ל שלא במינו ובטל דהא ק"ל כרבא פרק בתרא דעבודת כוכבים (דף ס"ו) דבתר שמא אזלינן ולא בתר טעמא והכי משמע להדיא ממ"ש התוס' פג"ה (דף צ"ז ע"א) והרא"ש סוף עבודת כוכבים ושאר פוסקים דלדידן דק"ל כל האיסורים בין במינן בין שלא במינן בששים צ"ל דהא דקאמר רבא דמין במינו אזלינן בתר שמא היינו לענין יין נסך וטבל וטבל דלא בטיל היינו משום דהוי דשיל"מ וכדאיתא פ"ז דנדרים (ריש דף נ"ח) ובהרמב"ם פט"ו מהמ"א והרשב"א בת"ה ובשאר כל הפוסקים וכן משמע בר"ן סוף עבודת כוכבים דהא דדשיל"מ לא בטיל במינו אזלינן בתר שמא ע"ש ודוק וכ"כ מהרש"ל בהדיא באו"ש ר"ס פ"ד ופכ"ה סימן פ"ח:

19 - ש"ך יורה דעה סימן צח ס"ק ו

אם נתערב מין במינו - הטעם כתב ר"ת וכל הפוסקים העומדים בשיטתו דק"ל טעם כעיקר אסור מדאורייתא במין בשאינו מינו דכיון שנותן האיסור טעם בהיתר נהפך ההיתר להיות כולו איסור ואסור כולו מדאורייתא אבל מין במינו כיון שאינו נותן בו טעם בטל מה"ת ברוב כדכתיב אחרי רבים להטות אלא שחכמים הצריכוהו ס' והלכך כיון שנודע שהיה רובו היתר ולא נסתפק אלא אם יש שם ס' או לאו ה"ל ספיקא דרבנן ולקולא משא"כ כשלא נודע שהיה רובו היתר דה"ל ספק דאורייתא ואסור אבל מין בשאינו מינו כיון דאסור מה"ת עד ס' כיון שני"ט אפ"ל נודע שהיה רובו היתר ולא נודע שהיה ס' ה"ל ספיקא דאורייתא דאסור ובהיות כן תמהני על מ"ש הרב ולענין מין במינו אזלינן בתר שמא כו' דדעתו אם הוא שוה בשמא אע"ג דלא שוה בטעמא ה"ל מין במינו ואסור מדרבנן ואם אינו שוה בשמא אע"ג דשוה בטעמא ה"ל מבשא"מ ואסור מה"ת וכ"נ מדברי מהרש"ל באו"ש ובספרו פג"ה ס"ס ל"ב והרי מבואר בכל הפוסקים דלהכי מבשא"מ אסור מה"ת עד ששים כיון דנ"ט ולהכי מין במינו דאינו נ"ט בטל מן התורה ברוב כדאזלינן בכל דוכתי בתר רובא וא"כ נהפוך הוא דהכל אזלינן בתר טעמא דאם אינו שוה בטעמא אע"ג דשוה בשמא מ"מ כיון דנ"ט בהיתר ונהפך ההיתר להיות כולו איסור אסור מן התורה עד ששים והלכך בנשפך אזלינן לחומרא ואם שוה בטעמא אע"ג דלא שוה בשמא מ"מ כיון דלא יהיב טעמא בטיל מן התורה וכדאזלינן בכל דוכתי בתר רובא כדכתיב אחרי רבים להטות והלכך בנשפך אזלינן דק"ל כרבא פרק בתרא דעבודת כוכבים ס"ז גבי חמרא חדתא דאזלינן בתר שמא ולא בתר טעמא לענין מין במינו היינו דוקא לענין י"ט וטבל שאוסרים במשהו מין במינו וכן לענין תרומה וערלה ששיעורן למעלה מששים במינו והלכך אם הוא שוה בשמא אע"ג דלא שוה בטעמא ה"ל מין במינו ואסור במשהו או בק"א ור"א ואם אינו שוה בשמא אע"ג דשוה בטעמא אסור בנ"ט וכן לר' יודא דאמר בכל האיסורין מין במינו במשהו והלכך ככה"ג תו ליכא משום טעם כעיקר או אחרי רבים להטות וכן הוא להדיא בתוספות פג"ה (דף צ"ז ע"א) ד"ה אמר רבא כו' ובאשיר"י וראב"ן ור"ן סוף עבודת כוכבים וכל הפוסקים דהך דרבא איירי ביי"ט וטבל ודכותיהו וא"כ י"ל דוקא בהנך אבל לא לדידן בשאר איסורים ולענין נשפך אהגיעו דברי אלה לפני כמה גדולי הדור והסכימו לדברי גם מ"ו הגאון מוהר"ר יושיע נר"ו אמר שדברים ברורים הם) והכי מוכח נמי בדברי מהרא"י בת"ה שהבאתי בס"ק ב' דאל"כ לא הוי צ"ל דהרשב"א סבר כרש"י ע"ש ודוק והכי מוכח נמי להדיא בחידושי הרשב"א דף ק"ט ובת"ה הארוך דף ק"ב ק"ג ע"ש וכן מוכח עוד בכמה הוכחות למעין ומדקדק בדברי התוס' והרא"ש והרשב"א והר"ן ותשובת ראב"ן אשר התוכח עם ר' אפרים והיא נדפסת בסוף ספר ראב"ן ושאר כל הפוסקים והכי מוכח נמי בפ"ל בדברי הרא"ש פג"ה במ"ש וגם מין במינו כו' אע"ג דלא יהיב טעמא כי חכמים גזרו מין במינו אטו מין בשאינו מינו ומביאו ב"י בסימן ק"ט והכי מוכח נמי בפ"ל בדברי הרא"ש בסוף הלכות חלה ע"ש וכן משמע להדיא מדברי הפוסקים שאביא לקמן גבי יבש שלא במינו דצרך ששים משום שאם יבשלם יתן טעם וה"ל איסורא דאורייתא ע"ש זה ברור לדעתי ועיין נמי בס"ק ח' ואע"ג דהאגור ושאר קצת אחרונים כתבו ג"כ בשם א"ז הך דרבא דאזלינן בתר שמא ולא בתר טעמא אפשר שכתבו כן לרש"י וסייעתו שפסקו כר"י דמין במינו לא בטיל וכן משמע לכאורה באגור ע"ש אי נמי נ"מ לענין י"ט כדלקמן סימן קל"ד וכן לענין שאר תקרובת עבודת כוכבים ומשמשיהן דאסור במשהו במינן א"נ לענין דבר שיש לו מתירין דלא בטיל במינו דאזלינן בתר שמא ולא בתר טעמא וכמ"ש לקמן סימן ק"ב ס"ק ג' (או אפשר שס"ל דנ"מ לענין יבש ביבש וס"ל הטעם דיבש

ביבש לא בטיל כמ"ש הא"ה לקמן והלכך בכל הנך גווניו תו ליכא משום טעם כעיקר או אחרי רבים להטות אבל לענין שאר איסורים דאסורים בששים ולענין נשפך בדאורייתא או דרבנן ודאי דהכל תלי בטעמא וכדאמרן גם הב"ח והעט"ז נמשכו אחר דברי הרב ולפעד"נ כמו שכתבתי שוב מצאתי בא"ה סוף כלל כ"ג האריך בשם הא"ז דינים איוז נקרא מין במינו בשמא ודאזלין בתר שמא ולא בתר טעמא וכ' עליו לבסוף ואנו דקי"ל דאף מין במינו בדבר לח בששים כדאיתא לעיל אין נפקותא אלא באיסור יבש שנתערב בחיור ונדע תערובתו קודם בישול שהוא במינו ברוב ושלא במינו בששים עכ"ל ושם בכלל ההוא כתב בהדיא דקי"ל כר"ת דמין במינו בששים מדרבנן ושלא במינו בששים מדאורייתא ונ"מ אם נשפך עכ"ל הרי מוכח בהדיא דס"ל כמו שכתבתי אלא שמ"ש דנ"מ לענין יבש ביבש כו' אזיל לטעמיה שכ' שם ד"ח דאין הטעם דיבש ביבש במינו בטל ברוב ושלא במינו בששים משום דמין במינו אינו נ"ט כשיתבשלו אבל שלא במינו נ"ט כשיתבשלו דא"כ היה מותר ממ"נ דאי נדע התערובות קודם הבישול היה מותר אף לבשלו יחד לבדו ואי לא ידע בו עד שנתבשלו א"כ צריך ששים מטעם דהוי איסור לח אלא הטעם דשלא במינו אף בדבר יבש שאינו נ"ט חמיר יותר לפי שנקרא דבר שיש לו תקנה דיכול קצת להכיר האיסור ולהסיר משם ומ"מ בטל שפיר בששים דמאחר שהוא ג"כ מועט ואינו מוצא נקרא שפיר דבר שאין לו תקנה אבל באמת טעמו דחוק והטעם ברור ומבואר בדברי הרא"ש פג"ה והר"ן שם ובחדושי הרשב"א שם דק"ה ריש ע"ג ובטור סק"ט בשם סה"ת וברוקח ס' תע"ט ובתשובת מהר"ל סימן קצ"ד ור"ד דמין במינו ביבש צריך ששים דחיישינן שמא יבשלים ויתן טעם וה"ל איסור דאורייתא ואפילו נדע התערובות קודם הבישול מכל מקום כיון דנ"ט אחר כך אסור מן התורה וכדאיתא לשם אומדברי הפוסקים אלו מוכח נמי דאזלין בתר טעמא ודוקן וכן דעת הרב לקמן סימן ק"ט ושאר כל האחרונים משא"כ במין במינו והלכך כיון דבטעמא תליא מילתא גם ביבש אזלין בתר טעמא וכל זה נלפע"ד ברור:

20 - ר"ן מסכת נדרים דף נב עמוד א

קא מיבעיא לי כיון דרבנן בכלהו איסורי מין במינו בטיל כמו בשאינו מינו מה ראו חכמים לחלק בדבר שיש לו מתירין בין מינו לשאינו מינו ומאיה טעם וכך נראה לי בטעמו של דבר דחזינא לרבנן ולר' יהודה דאיפלגו במין במינו אי בטיל או לא ואמרין בפ' הקומץ רבה אמנות רבה לא בטיל וקסבר ר' יהודה דהיינו טעמא משום דמין השעיר שאע"פ שדמו של פר מרובה קרי ליה דם השעיר אלמא לא בטיל וקסבר ר' יהודה דהיינו טעמא משום דמין במינו לא בטיל לפי שכל דבר שהוא דומה לחבירו אינו מחלישו ומבטלו אלא מעמידו ומחזקו ומשום הכי סבירא ליה לר' יהודה בכלהו איסורי דמין במינו לא בטיל ורבנן לא משמע להו הכי דמכל מקום מין במינו דאיסור והיתר אין דומין זה לזה כיון דחד אסור וחד שרי שאין ראוי לילך אחר דמיון בעצם אלא אחר חילוקן באיסור והיתר אלא היינו טעמא דדם הפר אינו מבטל דם השעיר משום דמיון עולין כלומר שכשרים לזריקה אין מבטלין זה את זה דכי היכי דר' יהודה אזיל אחר דמיון העצם אזלו רבנן אחר דמיון החיתר ולפיכך כל שחלוקין באיסור והיתר אפ"ל מין במינו בטיל דהוה ליה כמין בשאינו מינו ומשום הכי אמרין דבדבר שיש לו מתירין נטו רבנן משום חומרא לדברי יהודה דמיון שאין דבר זה חלוק מן ההיתר לגמרי באיסור והיתר שהרי אף הוא סופו להיות נותר כמותו אמרין שאינו בטל במינו דאי הכי הוה דמו טובא חדא שהן שוין במין ועוד שאינן חלוקים לגמרי באיסור והיתר ומשום הכי לא בטיל אלא בשאינו מינו כדי שאותו חילוק שיש בין מינו לשאינו מינו ישלים אותו שווי שניתוסף כאן משום דבר שיש לו מתירין לפי שהחילוק שבין המינין סיבת הביטול והשווי נותן שלא יהו בטלין הלכך כל שהוא אסור עכשיו ואינו חסר מן איסורו אלא שעתיד להיות נותר לאחר זמן אותו חסרון של איסור כיון שהוא מועט ראוי הוא שישלימנו אותו חילוק שיש בין מינו לשאינו מינו אבל כשיש לו עכשיו היתר כי ההיא דפ' משילין שאף מים ומלח מותרין עכשיו במקום שרגלי שתיהן שוין בה הרי נתקרב הרבה היתר של עיסה למים ומלח שאף עכשיו שניהן מותרין וכיון שהיתרן קרוב אי אפשר לחילוק שיש בין מינו לשאינו מינו שישלימנו דהא הש"ס לרבנן חילוק דהיתר ואיסור עדיף להו מחילוק דמינו ושאינו מינו דבה הוא דפליגי עליה דר' יהודה הלכך דבר שהוא נותר עכשיו כמים ומלח ראוי יותר שלא יתבטל לגבי עיסה אע"ג דהוי מין בשאינו מינו ממה שראוי שלא יתבטל דבר שהוא אסור עכשיו ועתיד להיות נותר אחר זמן לגבי מין במינו ומש"ה נהי דמסקינן דדבר שיש לו מתירין בשאינו מינו בטל מפני שהוא אסור עכשיו אסיק רב אשי התם דמים ומלח שהן נותרין עכשיו אינן בטלין לגבי עיסה אע"פ שהוא מין בשאינו מינו אהאן דאמרין התם בריש שמעתא /ביצה/ לת- [מ"ש] מחטים בחטים וחטים בשעורים הויה בעלמא נינהו דלא סלקן דהא אחיכו עליה כדאיתא התם ולמסקנא לא סמיק עליהו רב אשי כלל אלא אסקה דכיון דהוי דבר שיש לו מתירין שאף עכשיו יש לו שעת היתר אפ"ל בשאינו מינו לא בטיל ופת שאפאה עם הצלי בתנור להא דמיה שאף עכשיו יש לה היתר לאכלה שלא בכוח הלכך בדין הוא דאפ"ל בשאינו מינו לא בטיל ועוד דאפ"ל לא בעית למדק כולי האי זיל בתר טעמא הרי אתה רואה שכל שהוא מוסיף היתר החמירו בבטולו שמפני שעתיד

להיות ניתן אמרו שלא יתבטל במינו וכיון שכן כל שהוא מוסיף עוד היתר שאף עכשיו יש לו שעת הכושר ראוי להחמיר בבטולו שלא יתבטל אפילו בשאינו מינו ומש"ה לא קשיא מסקנא דהכא דמסקינן דבר [שיש] לו מתירין בטל בשאינו מינו אמסקנא דפרק משילין דאסיק רב אשי דאפילו בשאינו מינו לא בטיל ולא צריכין לתרוצי לדחוקי כלל וההיא דפת שאפאה עם הצלי בתנור להחמיר דמאי ולא עוד אלא דעדיפא מינה משום דאיכא למימר דכי מצינן לאחמורי אדבר שיש לו מתירין במינו לא מחמירין עליה בשאינו מינו אבל בהחמיר דפת שאפאה עם הצלי בתנור דליכא לאחמורי עליה במינו דלא שייך כלל אי לא מחמירין עליה בשאינו מינו נמצא שלא החמיר בו כלל ועלו דברי הרב אלפסי ז"ל נכונים בטעמם כן נראה לי עוד ראיתי שהקשו עליו מדאמרינן בסוף פרק הערל אבמות פאן גבי חתיכה של חטאת שנתערבה במאה חתיכות של חולין לא תעלה וקא יהיב רב אשי טעמא התם משום דהוה ליה דבר שיש לו מתירין וכל דבר שיש לו מתירין אפילו באלף לא בטיל ואסיקנא התם דהא דרב אשי בדותא היא ולמאן אי לכהן מישרא שרי אי לישראל לעולם אסור אלא דהא דרב אשי בדותא היא אלמא לא מיקרי דבר שיש לו מתירין אלא מאי דאסיר האידיא ולבתר זימנא שרי אבל האי פיתא בהדי בשרא לעולם שרי ואי בכותחא לעולם אסור ולא מיקרי דבר שיש לו מתירין כמסקנא דהתם ומיתחוי לי דהא דפרכינן עליה מיהא דאי בדותא היא דהתם הכי קאמרינן דכיון לישראל לעולם אסור למה נחמיר אצל ישראל מפני היתרו של כהן אינו בדין אבל פת שאפאה עם הצלי בתנור כיון שיש לו ולכל אדם היתר בה עכשיו ראוי להחמיר בבטולה ודבר פשוט הוא.

21 - שולחן ערוך יורה דעה סימן קב סעיף ב

יש מי שאומר שלא אמרו דבר שיש לו מתירין אלא כשהמתיר (ד) עתיד לבא על כל פנים, או אם המתיר בידו לעשותו בלא הפסד, אבל דבר שאינו בידו, ואינו דאי שיבא המתיר, אינו בדין דבר שיש לו מתירין. (ה) לפיכך, ביצה של ספק טריפה שנתערבה באחרות, אינו בדין דבר שיש לו מתירין, לפי שאין המתיר בדאי ואינו בידו.

22 - ש"ך יורה דעה סימן קב ס"ק ח

כתב מהרש"ל פכ"ה ס"ס פ"ו דלא היה צריך לזה הטעם של פיזור מעותיו כי בלאו הכי נמי כיון דלא בא ההיתר ממילא מכח זמן לא חשיב דשיל"מ עכ"ל ולא ירדתי לסוף דעתו דהא אפילו בא ההיתר בלא זמן חשיב דשיל"מ כגון נדרים וכה"ג והרא"ה בב"ה דף קכ"ח ע"ב משיג על הרשב"א ואומר דהכא טעמא אחרינא איכא דאין לו ביטול לבד מטעמא דשיל"מ דכל היכא דניכר האיסור אין לו ביטול וכיון דאפשר להוציא האיסור מתוכו ע"י הגעלה הוי כניכר האיסור ותו לא סגיא בכלים אלו שלא יתן האיסור טעם בהיתר ע"ש שהאר"ק ומהר"ל בתשובה סימן קצ"ד חולק גם כן אחרשב"א דההוצאה להגעילו הפסד מועט הוא וכדחשבינן בפרק הזהב (דף נ"ג) ובפ"ז דנדרים מעשר שני יש לו מתירין ע"י העלאה לירושלים כו' ע"ש ויש לחוש לדבריו במקום שאין הפסד מרובה וגם ל"ל שיש לשהות הכלים עד שלא יהיו בני יומן דאז שרי מן התורה וכ"כ בסוף תשובות מ"ב אלא דכ' שם דהיינו דוקא להשתמש בהן בכלל יחד אבל בפני עצמו לא דכיון דליכא אלא טעמא לא הוי דשיל"מ ע"ש ולפעד"נ דאפילו בכל אחד בפני עצמו אסור להשתמש עד אחר מעל"ע דהא הרשב"א והטור לא כתבו (דהוי) [דלא הוי] דשיל"מ אלא משום שצריך להוציא עליו הוצאות ובכה"ג דיש לו מתירין מן התורה בלא שום הוצאות לכ"ע אסור וגם לקמן ס"ק ט' העליתי דגם טעמא לא בטיל ובת' ה' לב פסק דקערה של חלב שנתערבה בקערות של בשר לא בטיל ברוב כיון דהוי שלא במינו וכולן אסורין וכבר תפס עליו הב"ח וגם מה שהחמיר הב"ח להסיר כלי אחד לחומרא בעלמא כמו שנהג מהר"ם גבי חתיכות עכ"ל ל"ד דהא כל הפוסקים הסכימו לקמן סימן ק"ט דא"צ להסיר אפילו בחתיכה ומהר"ם דעבד הכי הא כתב מהרא"י טעמא דצדיק ות"ח היה והחמיר שהיה נראה דרך גטאי שידמין אכילת איסור לפיו כו' ומביאו ב"י בס"י ק"ט וזה לא שייך בכלים ומ"מ כיון דליכא פסידא יש להחמיר כדברי הב"ח דוק:

23 - שולחן ערוך יורה דעה סימן קמ

עבודת כוכבים ומשמשיה ותקרובתה, אוסרים בכל שהוא, שאם נתערב אחד מהם, אפילו באלף, כולן אסורות. ואם אחד מהתערובות הראשון נתערב בשנים אחרים, ונפל מהשלשה אחד לשנים אחרים, הרי אלו האחרים מותרים. וכן אם אחד מהתערובות הראשון נפל לים או נשרף בענין שטאבד מהעולם, כל הנשארים מותר ליהנות בהם שנים שנים ביחד, אבל לא מאחד לבדו. ובלבד שלא יהנה אדם אחד מכולם. ויש מי שאוסר אלא אם כן נפלו שתיים לים הגדול או נשרפים (וע"ל סימן ק"י).

24 - רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק טו הלכה ח

פירות שביעית אע"פ שאם נתערבו במינן בכל שהוא ושלא במינן בנותן טעם אינן בכלל איסורי תורה שאין אותה

התערובת אסורה, אלא חייב לאכול כל התערובת בקדושת שביעית כמו שיתבאר במקומו. +/השנת הראב"ד/ אלא חייב לאכול התערובת וכו'. א"א ויש ביעור אחר בפירות שביעית שהוא לשריפה או לקברה והוא שיכלה המין האחרון שבאותה הארץ משלש ארצות החלוקות לביעור ואותו זמן בין במינו בין שלא במינו בנותן טעם.+

25 - רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק טו הלכה ט

חמץ בפסח אף על פי שהוא מאיסורי תורה אינו בכללות אלו, לפי שאין התערובת אסורה לעולם שהרי לאחר הפסח תהיה כל התערובת מותרת כמו שביארנו, לפיכך אוסר בכל שהוא בין במינו בין שלא במינו.

26 - שולחן ערוך יורה דעה סימן ק סעיף א

בריה, דהיינו כגון נמלה או עוף טמא וגיד הנשה ואבר מן החי וביצה שיש בה אפרוח וכיוצא בהם, אפילו באלף לא בטל. ואין לו דין ברירה, אלא אם כן הוא דבר שהיה בו חיות, לאפוקי חטה אחת של איסור. וכן צריך שיהא דבר שאסור מתחלת ברייתו, לאפוקי עוף טהור שנתנבל ושור הנסקל. וכן צריך שיהיה דבר שלם, שאם יחלק אין שמו עליו, לאפוקי חלב. וכן צריך שיהיה שלם. הגה: ועיקר גיד הנשה אינו אלא על הכף בלבד, והוא כרוחב ד' אצבעות, ואם הוא שלם מקרי בריה. (בארך כלל כ' כ"ח).

27 - שולחן ערוך יורה דעה סימן קא סעיף א

חתיכה הראויה להתכבד דינה כבריה, דאפילו באלף לא בטלה.

28 - שולחן ערוך יורה דעה סימן קי סעיף א

דבר חשוב אוסר א במינו ב בכל שהוא, והם ז' דברים ואלו הם: ג אגוזי פרך ורמוני בדין ד וחביבות ה סתומות וחלפות תרדין וקלחי כרוב ודלעת יונית ו וככרות של בעל הבית. וכן ז בעלי חיים חשובים הם ואינם בטלים. אבל שאר דברים, ח אף על פי שדרכן למנות, הרי אלו עולים בשיעורן. הגה: ויש אומרים דכל דבר שבמנין, דהיינו ט שדרטו למנותו (א) תמיד, אינו בטל (טור בשם ר"י ובי"ט. וכן נהגין. הא דדבר חשוב אינו בטל, אינו אלא מדרבנן י ואולען בספיקו לקולא. (בארך כלל כ"ה והרמב"ם פט"ז דמאכלות אסורות ותוספות דזבחים סוף דף ע"ג ואגודה שם ורא"ש פרק ג"ה ורשב"א בת"ה ונ"י פ' הערל ועוד הרבה פוסקים כמו שיתבאר בס"י זה בכמה דוכתין. כל דבר שהוא חשוב אצל בני מקום מהמקומות, כגון אגוזי פרך ורמוני בדין בארץ ישראל באותם הזמנים, הוא אוסר בכל שהוא, לפי חשיבותו באותו מקום ובאותו זמן, ולא הוזכרו אלו אלא לפי שהן אוסרים בכל שהן בכל מקום. וה"ה בכל כיוצא בהן, בשאר מקומות.

29 - חכמת אדם סימן נא אות ג'

ג' ואם נימוח האיסור לחתיכות דקות וקטנות אם יכול לסגן המאכל במסנתת אינו בטל אפילו באלף כיון שיכול להסירו ואם נימוח כל כך עד שיעבור גם כן במסנתת אם כן הוי כלה בלה ואם המאכל עב קצת שאי אפשר להסיר על ידי סינון ואי אפשר להכיר האיסור בשום אופן אזי דינו כיבש ביבש ובטל אבל אם הוא רוטב עבה שאי אפשר לסגן והאיסור לא נימוח כל כך אלא שנפרך לחתיכות דקות מאוד אסור שהרי אפשר להכירו במשמוש היד (כ"י כ"ז נפ"ם סימן ק"ד ונ"י ע"ג ונפ"י ק' נש"ע ונפ"ה כלל פ"ה דין י"ז ממיר רמ"א נאם אינו יכול לנכרו ונפ"י כמנ"י ונפ"מ י"ט לממין פליון):

30 - שולחן ערוך יורה דעה סימן צח סעיף ד

הגה: טו ונהגין כסב"א ראשונה. וכל איסור שמבטלים בששים, אם מכירו צריך להסירו משם אף על גב דכבר נתבטל טעמו בששים. טז ולכן אם נפל חלב לתוך התבשיל ונתבטל טעמו בששים, צריך ליתן שם מים צוננים וטבע החלב להקפיא ולצוף למעלה על המים, ויסירו משם, דמאחר דאפשר להסירו הוי כאילו מכירו וצריך להסירו משם (הגהות מרדכי בחולין ובארך כלל כ"ג). איסור שנתבטל בקדירה והסירוהו משם, ונפל לקדירה אחרת, צריך לחזור ולבטלו בששים נגד כולו, וכן לעולם. אבל אם נפל לקדירה הראשונה ב' פעמים, אין צריך רק ששים אפעם אחת כנגדו (בארך כלל כ"ד דין ב') ועיין לעיל סימן צ"ד.

31 - רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק טז הלכה כו

המעמיד גבינה בשרף פגי ערלה, או בקיבת תקרובת עכו"ם, או בחומץ יין של עכו"ם הרי זו אסורה בהנייה, אע"פ שהוא מין בשאינו מינו ואע"פ שהוא כל שהוא שהרי הדבר האסור הוא הניכר והוא שעשה אותה גבינה.

32 - שולחן ערוך יורה דעה סימן פז סעיף ח

יש מי שאומר דנסיובי דחלבא זלי חלב המתמצה מקפאון הגבינה, כג אינם בכלל מי חלב, ואסור מן התורה. אלא מי חלב

היינו אחר שעושים הגבינות מבשלים הנסיוני, והאוכל צף מלמעלה, ולא נשאר בו אלא מים בעלמא. זהו הנקרא מי חלב.

33 - ש"ך יורה דעה סימן פו ס"ק לה

אבל המעמיד בעור קיבת נבילה - החלוק בזה כתבו הפוסקים דעור קיבת כשירה מאחר שהוא מותר בפני עצמו ולית ביה איסור אלא משום חבורו עם הגבינה כל אימת דלא יהיב טעמא לאו בשר בחלב הוא אלא האי באפיה קאי והאי באפיה קאי אבל עור נבילה וכיוצא בו שאסור מעצמו כיון שהוא מעמיד אנו רואין כאילו האיסור בעין ומהרש"ל פסק בפכ"ה סי' ק"ו דאפילו המעמיד בעור קיבת נבילה בטל בס' ואין דבריו מוכרחים:

34 - שולחן ערוך יורה דעה סימן קב סעיף ג

כלי שטאסר בבליעת איסור, שנתערב באחרים ואינו ניכר, בטל ברוב ואין דנין אותו כדבר שיש לו מתירין אפי' שצריך להוציא עליו הוצאות להגעילו, וכל כיוצא בזה.

35 - ש"ך יורה דעה סימן קב ס"ק ח

כלי כו' לפי שצריך כו' - כתב מהרש"ל פכ"ה ס"ס פ"ו דלא היה צריך לזה הטעם של פיזור מעותיו כי בלאו הכי נמי כיון דלא בא ההיתר ממילא מכח זמן לא חשיב דשיל"מ עכ"ל ולא ירדתי לסוף דעתו דהא אפילו בא ההיתר בלא זמן חשיב דשיל"מ כגון נדרים וכה"ג והרא"ה בב"ה דף קכ"ח ע"ב משיג על הרשב"א ואומר דהכא טעמא אחרינא איכא דאין לו ביטול לבד מטעמא דשיל"מ דכל היכא דניכר האיסור אין לו ביטול וכיון דאפשר להוציא האיסור מתוכו ע"י הגעלה הוי כניכר האיסור ותו לא סגיא בכלים אלו שלא יתן האיסור טעם בהיתר ע"ש שהאר"ך ומהר"ל בתשובה סימן קצ"ד חולק גם כן אחרשב"א דההוצאה להגעילו הפסד מועט הוא וכדחשבין בפרק הזהב (דף נ"ג) ובפ"ז דנדרים מעשר שני יש לו מתירין ע"י העלאה לירושלים כו' ע"ש ויש לחוש לדבריו במקום שאין הפסד מרובה וגם נ"ל שיש לשהות הכלים עד שלא יהיו בני יומן דאז שרי מן התורה וכ"כ בסוף תשובות מ"ב אלא דכ' שם דהיינו דוקא להשתמש בהן בכלל יחד אבל בפני עצמו לא דכיון דליכא אלא טעמא לא הוי דשיל"מ ע"ש ולפעד"נ דאפילו בכל אחד בפני עצמו אסור להשתמש עד אחר מעל"ע דהא הרשב"א והטור לא כתבו (דהוי) [דלא הוי] דשיל"מ אלא משום שצריך להוציא עליו הוצאות ובכה"ג דיש לו מתירין מן התורה בלא שום הוצאות לכ"ע אסור וגם לקמן ס"ק ט' העליתי דגם טעמא לא בטיל ובת' י' לב פסק דקערה של חלב שנתערבה בקערות של בשר לא בטיל ברוב כיון דהוי שלא במינו וכולן אסורין וכבר תפס עליו הב"ח וגם מה שהחמיר הב"ח להסיר כלי אחד לחומרא בעלמא כמו שנהג מהר"ם גבי חתיכות עכ"ל ל"ד דהא כל הפוסקים הסכימו לקמן סימן ק"ט דא"צ להסיר אפילו בחתיכה ומהר"ם דעבד הכי הא כתב מהרא"י טעמא דצדיק ות"ח היה והחמיר שהיה נראה דרך גנאי שידמין אכילת איסור לפיו כו' ומביאו ב"י בס' ק"ט וזה לא שייך בכלים ומ"מ כיון דליכא פסידא יש להחמיר כדברי הב"ח דדוק:

36 - שולחן ערוך יורה דעה סימן צט סעיף ו

איסור שנתבטל, כגון שהיה ס' כנגדו, ונתסף בו א"כ מן האיסור הראשון, כ חוזר וניעור ונאסר, ל"ש מין במינו ל"ש מין בשאינו מינו, לא שנא יבש ל"ש לח, כא לא שנא נודע בינתים או לא נודע בינתים. (הגהות ש"ד סימן נ"ט). כזית חלב שנפל למים ונתבטל בס', כב ואח"כ נפל מן המים לקדירה של בשר, מותר, אע"פ שאין בבשר ס' נגד החלב, שהרי נתבטל במים (באר"ך). וכל כיוצא בזה.

37 - ש"ך יורה דעה סימן צט ס"ק כ

חוזר וניעור ונאסר - היינו דוקא במין איסור אחד אבל בב' מיני איסורים שחלוקים בטעמא כל אחד מבטל טעם חבירו וכמו שנתבאר בס"ס צ"ח וע"ש מזה וע"ל סי' קכ"א ס"ק כ':

38 - ש"ך יורה דעה סימן צט ס"ק כא

לא שנא נודע בנתיים או לא - כ"כ בת"ח כלל פ"ה ד"י בשם מהרא"י בהגהות ש"ד אבל באמת משמע דלא כ' שם מהרא"י (בהגהות ש"ד ל"ט) דאפ"י נודע בנתיים אסור אלא איסור שנותן טעם דכ' שם וראב"ה אסור אפ"י ידע יראה דמסברת אשיר"י קאמר לה דסברא גדולה היא דכיון דנתרבה האיסור הרי היכר הוא ומרגישין הטעם כו' עכ"ל אבל באיסור יבש ביבש במין במינו שנתבטל ברוב כשנודע תו לא מצטרף לאסור דכיון דמדאורייתא וגם מדרבנן חד בתרי בטל א"כ כבר נתבטל ואדרבה נראה דגם האיסור מצטרף להעלות ההיתר וכדתנן (פ"ב דערלה) הערלה מעלה את הערלה ומפרש בירושלמי דהיינו בנודע מיהו באשיר"י פג"ה משמע להדיא דאפ"י יבש ביבש במינו

חוזר ונאסר אפ"ל נודע אבל הן מתני' דהערלה דוחק ליישב להרא"ש וכמ"ש בספרי וכתבתי שם דהעיקר כפ"ל הר"ש פ"ג דערלה משנה ג' דאפ"ל לרבנן בשאר איסורים ביבש כל שאין נותן טעם הידיעה גורמת היתר ושוב אין חוזר ונאסר ושאינו תרומה דצריכה להרים וכן דעת הראב"ד שהביאו הרמב"ן והר"ן סוף מסכת עבודת כוכבים והרשב"א בתה"א ע"ש אגדולה מזו משמע דעת הראב"ד שם דאפ"ל לא נודע בנתיים אינו חוזר ונאסר דקמא קמא בטיל אפילו בדבר שני"טן ואף הם לא פליגי שם עליו אלא מטעם דטעמא לא בטיל והרי הטעם נרגש ואפ"ל במין במינו דליכא למיקם אטעמא מ"מ כיון שנפל שם שיעור בכדי דיהיב טעמא בשכנגדו באינו מינו אסור עכ"ל וע"ל סי' קל"ד ס"ק י"ח משא"כ יבש ביבש במין במינו ועוד דהא כ' המרדכי פרק הגוזל עצים בשם רשב"ם וראב"ן וריב"א והכי איתא בהגהת ש"ד סי' ל"ט בשם רבי יואל וא"ז וכ"כ הגהמ"ר דחולין וכן הוא בשאר פוסקים דחתיכה של איסור שנפלה בששים חתיכות דהיתר ונדע ואח"כ נפלה אחרת ראשון ראשון בטל וא"כ אף דלא ק"ל הכי אלא כסברת ראב"ה היינו מטעם שכל מהרא"י דסברא גדולה היא כיון שנגרש הטעם כו' אבל בדבר יבש במין במינו דלא שייך האי טעמא א"כ כל שנפל לרוב היתר ונתבטל אין חוזר וניעור ואדרבה אפשר שגם האיסור מצטרף להעלות וכ"פ האו"ה כלל כ"ד ד"י אך מה שפסק עוד שם דאפ"ל נפל איסור יבש ביבש שלא במינו בששים ונדע ואח"כ נפל איסור אחר אמרינן קמא קמא בטיל וכדעת הא"ז ורבינו יואל וסייעתם בזה נראה דלא ק"ל הכי דכיון דטעמא דבשלא במינו ביבש צריך ששים משום דאם יבשלם יתן טעם אם כן ה"ה הכא ונראה דהאו"ה אילו לטעמיה דס"ל דשלא במינו ביבש אין הטעם משום דאם יבשלם יתן טעם וכמ"ש בשמו בס' צ"ח ס"ק ו' אבל לפי מ"ש שם דהטעם כמ"ש א"כ ה"ה הכא והיינו דכתבו הפוסקים הנ"ל דראב"ה אוסר אפ"ל בחתיכת איסור שנפלה לתוך ששים חתיכות דהיתר ומשמע דהיינו שלא במינו ביבש דאל"כ לתוך שש"ל דהיתר וכ' מהרא"י עלה דסברא גדולה כיון דהטעם נרגש כו' והיינו כדפ"ל דיתן טעם כשיבשלה והיינו דכ' בהגהת ש"ד וראב"ה אסר אפ"ל ידע אלא א"כ הגביה אותם לחוץ כו' ואי בלח בלח מאי מועיל הגביהה הא מכל מקום פלט האיסור הטעם ובמהרש"ל פג"ה סי' נ"ז כ' וה"ל אבל מ"ש ראב"ה אא"כ הגביה לחוץ לא ס"ל למהרא"י כותיה דמאחר שנותן טעם בקדרה כו' מה לי שסלקו או לא כו' עכ"ל וליתא אלא כדפירשתי וגם מדברי מהרש"ל שם נראה כדעת הרב דאפ"ל ביבש במינו ונדע חוזר וניעור ונאסר ומה אעשה בטלה דעתי נגד דעתם ובפרט שאני מקיל והם מחמירים אכן בהפסד מרובה וכה"ג אפשר להקל מהנך טעמים דלעיל בשגם ש"ל דמ"ש הרב לא שנה נודע בנתיים קאי אהיכא דצריך ס' וכדכ' ברישא כגון שהיה ס' כו' וכן יש לפרש דברי מהרש"ל שם:

39 - תלמוד בבלי מסכת חולין דף קח עמוד א

ומאי קסבר אי קסבר אפשר לסוחטו מותר חתיכה אמאי נעשית נבלה? אלא קסבר אפשר לסוחטו אסור. דאיתמר, רב ורבי חנינא ורבי יוחנן דאמרי: אפשר לסוחטו - אסור, שמאל ורבי שמעון בר רבי וריש לקיש דאמרי: אפשר לסוחטו - מותר.

40 - שולחן ערוך יורה דעה סימן צב סעיף ב

נפל חלב לתוך קדירה של בשר, טועמין החתיכה שנפל עליה החלב, אם אין בה טעם חלב, הכל מותר. ואם יש בחתיכה מטעימת חלב, ד נאסרה אותה חתיכה. אלא דין סומכים אעובד כוכבים, בעיני ששים בחתיכה, ואם לאו כולה אסורה. ומשערין בכולה, אם היה בכל מה שיש בקדירה מהחתיכות והירק והמרק והתבלין כדי שתהא חתיכה זו אחד מששים מהכל, החתיכה אסורה והשאר מותר. במה דברים אמורים, בשלא ניער הקדירה בתחלה כשנפל החלב, אלא לבסוף, ולא כיסה. ה' אבל אם ניער מתחלה ועד סוף, או שכיסה משעת נפילה ועד סוף, הכל מצטרף לבטל טעם החלב. הגה: וכן אם לא ניער כלל, לא בתחלה ולא בסוף, ולא כיסה כלל, אם יש ס' בקדירה נגד טיפת חלב שנפל, אינו אסור רק החתיכה לבד, ו שאר הקדירה מותר (בית יוסף בשם הראב"ד והמגיד משנה בשם הרמב"ם). וכן אם ניער בתחלה או כיסה מיד, אע"ג דלא ניער ולא כיסה לבסוף, כל הקדירה מצטרף, והוא שניער וכיסה מיד שנפל שם האיסור (טור ובי"ש בשם ר"ן חביב). ח וכן אם נפל לתוך המרק או לחתיכות, ולא נודע לאיזו חתיכה נפל, נוער את הקדירה כולה עד שישוּב ויתערב הכל, אם יש בקדירה כולה טעם חלב, אסורה. ואם לאו, מותרת. ואם לא נמצא עובד כוכבים שיטעום ונסמך עליו, משערים בששים (עכ"ל רמב"ם). הגה: ויש חולקין וסבירא להו דאינו מועיל מה שנוער הקדירה, אם לא שניער מיד שנפל האיסור (טור). והכי נהוג.

41 - שולחן ערוך יורה דעה סימן קו סעיף א

חתיכה שבלעה איסור, ואין בה ס' לבטלו, שנפלה לקדרה, א אינה אוסרת אלא לפי חשבון איסור שבה, שאם יש במה שבקדרה מצורף עם החתיכה עצמה ששים כנגד איסור הבלוע בה, מותר מה שבקדרה, ב אבל (א) החתיכה עצמה אסורה, לפי שאיסור שבה אינו נפלט ממנה לגמרי (רשב"א ותוס' פרק ג"ה דף ק' ורא"ש ומרדכי שם וסמ"ג דף נ"א ע"ג וסו"ת סי' נ"ב וכו' בלשון ר' אפרים גופיה שבחזושי רשב"א דף ק"ח ושבסוף ספר ראב"ן וכ"כ מהרש"ל פרק ג"ה סי' נ"ז וכל האחרונים) אכן עיקר, ודלא כמו שכתב

42 - שולחן ערוך יורה דעה סימן צב סעיף ד

לא אמרו חתיכה עצמה נעשית נבילה, אלא בבשר בחלב אבל לא בשאר איסורים. כגון כזית חלב שנבלע בחתיכה, ואין בה ששים לבטלו, ונאסרה, ואחר כך בישלה עם אחרות, אין צריך אלא ששים כדי כזית חלב, יא ואז אפילו חתיכה עצמה חוזרת להיות מותרת. הגה: יב ויא דאמרינן בכל האיסורים חתיכה נעשית נבילה (תוס' וסמ"ג וסמ"ג ומרדכי ותאחרונים). וכן המנהג פשוט, ואין לשנות ודוקא אם האיסור דבק בחתיכת היתר, או שהחתיכה כולה חוץ לרוטב ונפל עליה איסור, יב אבל אם מקצת החתיכה תוך הרוטב, ואין האיסור דבק בו, לא אמרינן חתיכה נעשית נבילה ומצטרף כל הקדירה לבטל האיסור. ומכל מקום יש להחמיר לאסור אותה חתיכה ארוך כלל כ"ח. וכל זה בשאר איסורים, אבל בבשר בחלב, אעפ"י שאין האיסור דבק, ומקצת החתיכה תוך הרוטב, אמרינן חתיכה נעשית נבילה. יד יש אומרים דלא אמרינן חתיכה נעשית נבילה אם נתערב איסור לח (ב) בהיתר לח, ואחר כך נתערב הכל בהיתר אחר, ואין צריכים רק ששים נגד האיסור שנפל (מרדכי פכ"ה בשם רשב"א ור"ן בשם ראב"ד). ויש לסמוך על זה בשאר איסורים, לצורך הפסד גדול, טו אבל לא בבשר וחלב. ואם נתערב יבש ביבש, טז לא אמרינן בשום איסור חתיכה נעשית נבילה. וע"ל סימן צ"ט מדין חתיכה נעשית נבילה. יז כלי האסור מבליעת איסור, לא אמרינן ביה חתיכה נעשית נבילה, ולא בעינן ס' רק נגד האיסור שבלע (מרדכי פג"ה וע"ל סימן צ"ח).

43 - ש"ך יורה דעה סימן צב ס"ק יא

ואז אפילו חתיכה עצמה חוזרת להיות מותרת כו' - תימא דלקמן ר"ס ק"ו כתב דחתיכה עצמה עומדת באיסורה לפי שהאיסור שבה אינו נפלט ממנה לגמרי עכ"ל והרב בהג"ה שם הבין שהם דברים סותרים זא"ז וכדי שלא יסתרו הדברים זא"ז כ"כ בפירושו נראה ליישב דמ"ש כאן ר"ל לפי שכתב מקודם גבי בשר בחלב דאף דהרוטב מותר בס' מ"מ החתיכה באיסורה עומדת דאם היתה ראויה להתכבד ואינו מכירה אינה בטילה באלף וקמ"ל דאין כן בשאר איסורים אלא דבטיל ברוב כשאינו מכירה כיון דאין איסור מחמת עצמה וכדלקמן ר"ס ק"א ואז אפילו חתיכה עצמה חוזרת להיות מותרת ומותר לאכול כולם וא"צ להשליך אחת מהן וכדלקמן ר"ס ק"ט:

44 - תוספות מסכת חולין דף ק עמוד א

ורבינו אפרים היה אומר מתוך כך דאפילו כי נתנה בה טעם אין ההיתר נעשה נבלה שיצטרך ששים כנגד כל החתיכה אלא כנגד האיסור הבלוע הלכך לרב דאמר הכא דמין במינו לא בטיל כשחתיכת היתר קבלה טעם מן הנבלה חשיב האיסור כאילו הוא בעין ואוסרת כל החתיכות במשהו אבל כי לא נתנה הנבלה טעם בה לא היתה אוסרת החתיכות מפני שהם מינה שהרי אין צריך לבטל אלא האיסור לבד וכיון שלא נתנה טעם בחתיכה הוי האיסור כמאן דליתיה דלא הוי כאילו הוא בעין ולא אסר אלא חתיכה ראשונה שאין ההיתר נעשה איסור ולא אסר שאר חתיכות ודוקא גבי טפת חלב אמרינן לקמן בפרק כל הבשר (דף קח). דחתיכה עצמה נעשית נבלה וצריך ששים כנגד כל החתיכה ולא סגי בביטול טיפה לחוד משום דכל חד וחד באפיה נפשיה שרי וכי איתנהו בהדי הדדי אסור הלכך הבשר עצמו נעשה איסור ולוקה אם אכל חצי אית מבשר וחצי אית מחלב ולכך צריך ברוטב ששים לבטל כל החתיכה שנפלה עליה טיפת חלב אבל חתיכת היתר שבלעה טעם נבלה ונאסרה וחזרה ונתנה טעם ברוטב אין צריך אלא ששים לבטל האיסור שנבלע בחתיכה ואין צריך שיעור ששים של אותה חתיכה

45 - שו"ת אגרות משה חלק יו"ד ב סימן לו

אבל נראה מכיון שבהפ"מ פוסק הרמ"א לסמוך להתיר בלח בלח הרי הוא משום שיותר נוטה לו שהוא מותר כשיטה זו רק שבלא הפ"מ חוששין לשיטת הסוברין דגם בתערובות לח בלח אמרינן חנ"נ, ולכן יש לסמוך ע"ז באיסור דרבנן אף בלא הפסד כלל כיון שכן הוא עיקר הדין וסתם יינם הוא רק איסור דרבנן.

46 - תלמוד בבלי מסכת ביצה דף ד עמוד ב

והא קא מבטל איסורא לכתחלה, ותנן: אין מבטלין איסור לכתחלה! - הני מילי בדאורייתא, אבל בדרבנן מבטלין.

47 - שולחן ערוך יורה דעה סימן צט סעיף ה

אין מבטלין איסור לכתחלה. ואפילו נפל לתוך היתר שאין בו שיעור לבטלו, אין מוסיפין עליו היתר כדי לבטלו. עבר וביטלו, או שריבה עליו, אם בשוגג, מותר. ואם במזיד, אסור למבטל עצמו, אם הוא שלו, וכן למי שנתבטל בשבילו. (ואיסורים למסור גם כן לישראל אחר, שלא יהנו ממה שבטלו) (ארוך כלל כ"ד). ולשאר כל אדם, מותר. הגה: ודוקא שנתערב יבש ביבש, או אפילו לח בלח למאן דאמר שאין אומרים בו חתיכה נעשית נבלה, כדלעיל סי' צ"ב. אבל חתיכה שבלעה איסור, לא מהני שנתוסף אחר כך ההיתר, דהא אמרינן ביה חתיכה נעשית נבלה. (רשב"א סי' תצ"ה וע"ל סי' י"ד). ויש אומרים דאפילו במקום דלא אמרינן חתיכה נעשית נבלה לא מהני ההיתר לבטל, אלא אם נתוסף קודם שנדע התערובות, אבל אם נדע התערובות קודם, לא מהני מה שנתוסף אחר כך. ולפי זה היה צריך החכם המורה לבטל איסור לחקור אם נתוסף ההיתר לאחר שנדע (ארוך כ"ל ז'). ולא נהגו כן.

48 - ש"ד יורה דעה סימן צט ס"ק ז

אין מבטלין איסור לכתחילה - כתב הרשב"א בתה"א בית ד' ריש שער ג' והר"ן פג"ה דהיינו מדרבנן לדעת התוס' אבל לדעת הראב"ד אסור מדאורייתא מיהו בדיעבד גם דעת הראב"ד כמ"ש המחבר וכמ"ש הרשב"א והר"ן על שמו ע"ש ומדברי הרב ר' מנחם עזריה בתשובה ס' נ"ז מבואר שסובר כמ"ד דהיינו מדרבנן:

49 - פתחי תשובה יורה דעה סימן צט ס"ק ג

אין מבטלין איסור - עש"ך שכתב בשם פוסקים שהוא מדרבנן ועיין בתשובת נו"ב תניינא ח"ד ס' מ"ה שכתב דדוקא לבטל הטעם של איסור הוא מדרבנן אבל ממשות האיסור יבש ביבש ברוב הוא מדאורייתא וה"ה לבטל בס' ע"ש (בזה מתורץ מה שהקשה בספר תפארת ישראל על משניות במעשר שני פ"ב משנה ד' ע"ש ועיין בנ"צ מה שכתבתי בזה) אבל בלח בלח לבטל בס' משמע שם דמותר מדאורייתא

50 - פתחי תשובה יורה דעה סימן צט ס"ק ה

בשבילו - עבה"ט בשם ט"ז דאומר מותר שוגג הוא ועיין בתשובת צמח צדק ס' מ"ם שכתב דאם הוא מסופק בהוראה ושאל ללומדים ולא שאל לבעלי הוראה המפורסמים לא מקרי שוגג ע"ש ובזה נדחה דברי תשובת בית יעקב ס' פ"ה שרצה לדמות אם עשתה ע"פ דבורה של אשה אחרת לעשתה עפ"י חכם דמאי שנא ע"ש ועיין עוד בב"ע שם שחולק על הט"ז בזה. [ועיין מג"א ס' ש"ח סק"ג ועיין בתשובת ח"ס ס' פ"ח מ"ש בזה ומשמעות דבריו שמשכים עם הט"ז בזה ע"ש]: